

งานศพพระสมบัติ

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสมสงค์ ต.ทับใต้ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

เราจะพูดธรรมะ หมายถึงว่า พระได้บวชเป็นพระ เวลาเสียชีวิตนี้เสียชีวิตในความ
เป็นพระ เหมือนกับเราตายในหน้าที่ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่แล้วตายในหน้าที่จะได้รับเกียรติ
มาก

ฉะนั้นเวลาเราเกิดเป็นฆราวาสเห็นไหม เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ พบพุทธศาสนา
เราทำบุญกุศล เราก็อายุจะพ้นจากทุกข์ เราอยากจะได้ทิพย์สมบัติ เราอยากจะได้สิ่ง
ต่างๆ ทั้งนั้น เราพยายามทำของเรา นี่ก็เราพยายามทำตามสามัญสำนึก เวลาพูดแบบผู้
เฒ่าเห็นไหม เขาให้ไปวัดไปวา เพื่อจำศีล เพื่อภาวนา เพื่อหาหลักหาเกณฑ์ของหัวใจ

พระสมบัติได้บวชเป็นพระด้วยความมั่นใจ ด้วยการประพฤติปฏิบัติ จนบัดนี้พระ
สมบัติได้เสียชีวิตลง เขาเสียชีวิตในหน้าที่ เขาปฏิบัติทำคุณงามความดีของเขา แต่คนเรา
เกิดมามีบุญมีกุศลใช้ไหม วาระการเกิดชีวิตหนึ่งเห็นไหม เวลาถึงมนุษย์สมบัตินี้ ต้อง
มีมนุษย์สมบัติเราถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์

แต่มนุษย์สมบัติมันก็คนที่อายุสั้น อายุยืนต่างๆ อายุของเขา อายุขัยของเขา เพราะ
เวลาเขาเสียชีวิตไปนี่ เขาเสียชีวิตไปด้วยว่าเขายังรื่นเริง ยังมีความสุขในสากยบุตร ในเพศ
ของพระ ฉะนั้นความสุขอันนี้ เขามาดี เขาไปดี.. มาสว่าง ไปสว่าง

มาสว่างเห็นไหม มาด้วยคุณงามความดี แต่เราทำสิ่งใดต่างๆ เวลาไปๆ ด้วยความ
ทุกข์ แต่ถ้าเรามาด้วยความทุกข์ มาด้วยความมืด แต่เราพยายามขังความคิดของเรา ถ้าเรา
ประสบความสำเร็จในชีวิตของเรา นี่มามีดีไปสว่าง มาสว่างไปมืด

แต่เนี่ยเขาทำของเขา เขาได้ประโยชน์ของเขา ชีวิตของเขา ฉะนั้นเวลาพระสมบัติ
ได้เสียชีวิตไปนี่เป็นการแสดงธรรมให้เราดูนะ การแสดงธรรมว่าชีวิตของคนเกิด แก่ เจ็บ

ตาย นี่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่มันเป็นเรื่องของสังขาร สิ่งที่เป็นสังขารเห็นใหม่ เราจะไม่มีอำนาจวางสังขารสิ่งนี้ได้ แต่เราจะมีสติปัญญาที่จะแก้ไขชีวิตของเรา

ทีนี้มาเตือนหัวใจของเรา เราแก้ไขสิ่งนี้ได้ เพราะสิ่งนี้เป็นสิ่งที่พระสมบัตติได้สร้างของพระสมบัตติมา พระสมบัตติได้ทำคุณงามความดีมา แล้วประพฤติปฏิบัติมาในพุทธศาสนา แล้วมาเสียชีวิตลงเพราะว่าอายุขัยเขาเป็นอย่างนี้ เพราะเขาตายไปไม่ใช่ด้วยความทุกข์เลย เขามีความสุขของเขา เขามีความรื่นเริงของเขา ชีวิตของเขาไง

ความสุขอยู่ที่ไหน.. ความสุขอยู่ที่ความพอใจ เราดี เรามีความขาดแคลน เราพยายามแสวงหาสิ่งใดก็แล้วแต่เพื่อการประสบความสำเร็จในชีวิตของเรา เราก็กักตึงเกินไป แล้วไม่มีวันสิ้นสุด เพราะค้นหาความทะยานอยากมันล้นฟุ้ง

แต่พระสมบัตติพอใจในชีวิตของพระสมบัตติ พพอใจในชีวิตที่การประพฤติปฏิบัติดีนี้ คำว่าพอใจเห็นใหม่ เพียงพอใจในตัวเอง เพียงพอใจในการประพฤติปฏิบัติ พระสมบัตติถ้าการภาวนาถึงที่สุดแห่งทุกข์ อันนั้นยังเป็นสมบัตติมหาศาลเลย

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นบุญกุศลนี้ ถ้ามันเป็นคุณงามความดีถึงไปดี คำว่าไปดีเห็นใหม่ เวียนตายเวียนเกิดในวัฏสงสาร เพียงแต่ว่าเราต้องการให้อยู่กับเราเพื่อจะทำคุณงามความดีไปมากกว่านี้ เพื่อให้สิ้นสุดแห่งทุกข์ อันนี้เป็นความคิดของเราไง

แต่ความจริงไม่มีใครไปคัด้างความจริงอันนั้นได้ ฉะนั้นสิ่งนี้จะเตือนใจเรา ถ้ามันเตือนใจเรา เราก็อ้อนกลับมาชีวิตเรา ถ้าชีวิตของเราๆ ทำคุณงามความดีมาขนาดไหน เราสร้างคุณงามความดีมาขนาดไหน แล้วเราจะถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้อย่างไร อันนี้คือการกระทำที่เกิดจากโลก สมบัติของโลก สมบัติของธรรม

ถ้าสมบัติของธรรม คุณงามความดีนะ เราทำของเราให้เป็นสัจจะความจริง โลกเขาศึกษากัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ ธรรมะยังไม่มี ธรรมะหมายถึงทฤษฎีที่เราศึกษากันนี้ยังไม่มี แต่สังขารในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามี นี่คือข้อเท็จจริง

สังขารคือมีมรรคญาณขึ้นมา แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้เห็นใหม่ เวลาเทศน์ธรรมจักรฯ ได้ปัญจวัคคีย์ ๕ องค์ แล้วไปเทศน์ให้

พระยสะได้ ๖๐ องค์ บอกเลยว่า “พระอรหันต์ ๖๑ องค์ รวมทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปอย่าช้อนทางกัน โลกเขาเร่าร้อนนัก โลกเขาต้องการธรรมะ ต้องการสิ่งที่ไปเสียยา ธรรมโอสธที่จะไปรักษาความเศร้าหมองในหัวใจของคน” สิ่งที้ออกไปเผยแผ่ ๖๑ องค์ ยังไม่มีธรรมวินัย

ธรรมวินัยมาบัญญัติขึ้นตั้งแต่พระจุนทะ พระจุนทะเป็นน้องของพระสารีบุตร เห็นในลัทธิศาสนาต่างๆ เวลาศาสดาเขาเสียไปแล้วเขามีปัญหาขัดแย้งกัน มาถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “พุทธศาสนาควระยังยืน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป ทำอย่างไรถึงจะให้ศาสนามั่นคง”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ต้องบัญญัติวินัย” พระจุนทะขอให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติวินัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “บัญญัติไม่ได้ มันไม่มีปัญหา ไม่มีเหตุ จะบัญญัติอย่างไร” นี่พอมิพระมากขึ้นๆ มีการกระทำผิดขึ้นมา เพราะมีการทำผิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบัญญัติวินัยขึ้นมา

ธรรมและวินัยนี้เป็นศาสดา เป็นวัฒนธรรม เป็นประเพณีที่เราทำมา นี่วัฒนธรรม ประเพณีนี้เห็นใหม่ ก็สอนเข้ามาให้สู่หัวใจของเรา ฉะนั้นเวลาการทำงานนี้ นั่นเป็นวัฒนธรรม กุสะลา ชัมมา อะกุสะลา ชัมมา ทำคุณงามความดีมาหรือทำความชั่วมา อภัยากะตา ชัมมา หรือทำครั้งๆ กลางๆ มา นี่คือประเพณีวัฒนธรรมเพื่อสอนคนเป็นใจใหม่

ฉะนั้นการสวดนี้ สวดเป็นประเพณีวัฒนธรรม แต่เวลาทำขึ้นมาก็เพื่อถึงเหตุผล คือถึงบุญกุศล นี่เราทำบุญกุศลอยู่แล้ว ประเพณีก็เป็นประเพณี ประเพณีเป็นธรรมและวินัย แต่การกระทำนั้นทำเพื่อหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเราซาบซึ้ง หัวใจของเราเข้าถึงธรรมแล้วนี้ สิ่งนั้นมันเป็นประเพณี เป็นบรรจุกัณฑ์ สิ่งที่เป็นบรรจุกัณฑ์มันห่อหุ้มอะไร ห่อหุ้มภาชนะ ห่อหุ้มสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา

ในการทำบุญกุศล โลกเขาทำกันอย่างนั้นไง แต่พวกเราเป็นพระกรรมฐานนี้ พยายามจะสร้างคุณงามความดี พยายามจะประพฤติปฏิบัติเข้าสู่สัจธรรม ฉะนั้นสิ่งใดที่เน้นซ้ำ คำว่าเน้นซ้ำนั้นเราไปละล้าละลังกับสิ่งต่างๆ มันทำให้เราเน้นซ้ำ แต่ถ้าเราพุ่งเข้าสู่หลักเลย พุ่งเข้าสู่ความจริงเลย ความจริงเป็นอย่างนี้

ประเพณีวัฒนธรรมเห็นใหม่ เวลาเราสวดกันนะ ก็เพื่อเตือนพวกเรานะ เวลาที่สวดมนต์สวดพร เพื่อเตือนคนไปงานเพื่อให้มีมรณานุสติ มีศพอยู่ในบ้านนะ เตือนอสุภะ อสุภะ สิ่งที่เกิดขึ้นมากับเรา เขาได้จากไปแล้ว เขาได้เสียชีวิตไปแล้ว แล้วเราละ ? เราละ ?

สิ่งที่เราไปงานเห็นใหม่ เวียน ๓ รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ.. เวลาเปิดศพขึ้นมา เขาใช้น้ำมะพร้าวล้างหน้า เอ็งมีดมาตลอดนะ เอ็งไม่สว่างสักทีนะ มันเป็นคนธรรมดาทั้งนั้นนะ คติธรรมขึ้นมาก็เพื่อเตือนหัวใจของเรา ถ้าเรามีหลักมีใจของเราแล้ว เราเป็นกรรมฐานนี้เรารู้กับความจริงอยู่แล้ว คติธรรมนี้จะเตือนเข้ามาที่ใจของเรา

นี่ศาสนา ! ศาสนาคืออะไร เวลาร่างกายเราต้องการอาหาร คำข้าวเป็นอาหาร ต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย ศาสนานี้มันเป็นสติปัญญา

หลวงตาท่านพูดประจำ “พระเรานี้ละ มีธรรมและวินัย มีศีลธรรมจริยธรรมเป็นสมบัติ ทางโลกเขามีลาภ ข้าวของเงินทองเป็นสมบัติ เราจะมรรควินัยเป็นสมบัติ ถ้าธรรมวินัยเรามีจิตใจเรามั่นคงแค่ไหน สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องเปลือกๆ มันเป็นเรื่องของวัฒนธรรมประเพณี

วัฒนธรรมประเพณีไม่ได้คัดค้านนะ เพราะ ! เพราะในครอบครัวหนึ่ง เรามีลูกเต้าหลานเหลน มีปู่ ย่า ตา ยาย ลูกเต้าหลานเหลนนี้เราไม่มีสิ่งใดฝึกเขา เขาจะโตขึ้นมาได้อย่างไร มันก็ต้องมีสิ่งนั้นฝึกขึ้นมาๆ นั่นคือวัฒนธรรมประเพณี แต่เวลาเราเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นปู่ เป็นย่านี้ เราอยากให้ลูกเรามั่นคงไหม เราอยากให้ลูกเราเลี้ยงตัวเองได้ไหม ถ้าเราอยากให้ลูกเรามั่นคง เลี้ยงตัวเองได้ ลูกเราต้องพัฒนาขึ้นมาใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน พระที่เขาปฏิบัติตามประเพณีนี้มันก็มีอยู่เต็มไปหมดแล้ว แต่พระที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้หัวใจเข้มแข็งขึ้นมา ให้หัวใจรู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรเป็นเนื้อหาสาระ อะไรเป็นสิ่งที่แปลกปลอม อะไรเป็นสิ่งที่เราฝึกหัดกัน ทฤษฎีความฝึกหัดเพื่อให้คนเป็นคนดี กับคนๆ นั้นเป็นคนดีต่างกันไหม ?

สิ่งที่เราต้องการให้คนๆ นั้นเป็นคนดี เราต้องมีวิธีการหรือทางวิชาการฝึกเขาแล้ว ก็ฝึกเขา เป็นคนดีอยู่แล้วนี่เราทำไมต้องกลับไปอยู่ที่การฝึกนั้นอีกล่ะ ทำไมหัวใจนั้นมันไม่เข้มแข็งขึ้นมาล่ะ

ถ้าหัวใจมันเข้มแข็งเห็นไหม จิตใจที่เข้มแข็ง จิตใจที่เป็นคุณธรรมในหัวใจ ถ้าจิตใจเป็นคุณธรรมในหัวใจ นี่คุณธรรม ! สมบัติของพระ ถ้าพระมีสมบัติอย่างนี้ มีความองอาจ มีความกล้าหาญ จะทำอะไรก็ได้ แต่ถ้าไม่มีความองอาจ ความกล้าหาญ มันก็มีความล้มลุกคลุกคลานนะ

สิ่งที่ล้มลุกคลุกคลานนี้มันก็เป็นอำนาจวาสนาของคนนะ ในการประพฤติปฏิบัติ มันก็มีหลักมีเกณฑ์ของมัน ถ้าเราปฏิบัติของเรา ทำคุณงามความดีของเรา ความดีเป็นความดี ความชั่วเป็นความชั่ว ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว นี่พุทธศาสนา เราเชื่อมั่นของเรา เราทำของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา

ฉะนั้นเราจะบอกว่า อย่าให้น้อยเนื้อต่ำใจจริงๆ นี่ ความเป็นจริงชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตพวกเรานี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แต่เวลาญาติเรา เวลาสิ่งต่างๆ พลัดพรากไปนี่เราก็ต้องมีความเสียใจเป็นธรรมดา ความเสียใจนั้นสิ่งใดที่มันพลัดพรากไปแล้วไม่เสียใจมันไม่มีหรอก

แต่ความเสียใจนี้ เราต้องระลึกว่า เราก็เคยเสียใจ เราเคยทุกข์ เคยร้อนกันมาอย่างนี้แทบทุกภพทุกชาติ แล้วก็จะซ้ำๆ ซากๆ อยู่อย่างนี้ตลอดไป ฉะนั้นความเสียใจนี้ ให้แปรมาเป็นกำลังใจ ให้แปรมาเตือนสติ

วันนี้พระสมบัตินี้ได้ตายไปแล้ว วันต่อๆ ไปเราก็จะตายอย่างนี้ ก่อนที่เราจะตายชีวิตยังอยู่ นี่มันจะมีประโยชน์ขึ้นมาไหม จะเตือนใจเราได้ไหม จะตั้งสติเราได้ไหม ว่าชีวิตเรานี้ควรจะทำอย่างไรต่อไป คุณ เวลาวันเข้าพรรษานี้ เขาอดเหล้า เขาต่างๆ เห็นไหม เขายังมีหนักมีเบาของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสิ่งนั้น สิ่งที่เราเห็นนี่มันเตือนสติเราได้ พระสมบัตินี้ละชีวิตนี้ เพื่อเป็นผลประโยชน์ให้สะท้อนใจเรา มันก็เป็นบุญขึ้นมา เวลาเราชักผ้าบังสุกุลกันนี้ ก็เพราะเหตุนี้แหละ ให้มีพระเข้าไปพิจารณา

เพราะในสมัยพุทธกาล มีพระไปฉันอาหารในบ้าน แล้วไปเห็นคนที่นิมนต์ไป แล้วไปติดใจเขา จนกลับวัดแล้วฉันอาหารไม่ได้เลย แต่พระนี้เป็นสุภาพบุรุษ มีอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ถามว่า

“ทำไมไม่ฉันท้าว”

“ไปรักเขา ไปรักเขา”

บังเอิญนางนั้นก็เสียชีวิตพอดี พอเสียชีวิตพอดี ข้าวไปถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกว่า “อย่าทำอะไร ให้ไว้ตรงนั้น แล้วรอให้ซากศพนั้นจนเน่า ขึ้นพองหมดเลย” แล้วก็นิมนต์พระ บอกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกจะไปพิจารณาศพนั้น แล้วก็นิมนต์พระองค์นั้นไป

พระองค์นั้น เพราะรักเขามาก พอไปเจอซากศพมันคิดกลับเลยนะ พระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์เลย ถึงมีประเพณีชักผ้าใ ชักผ้าบังสุกุลเกิดจากตรงนั้น เกิดจากชักผ้า แล้วผู้ที่ชักได้เป็นพระอรหันต์ ฉะนั้นสิ่งที่เป็นการกระทำอย่างนี้ มันให้เป็นคติเตือนใจเรา ถ้ามันเตือนใจเราได้ ขนาดเราเป็นพระปฏิบัตินะ นี่พูดถึงโยม

ถ้าพูดถึงพระ พระสมบัตินี้ถ้าประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกขนี้สุดยอดมาก ฉะนั้นในพระของเรา ถ้าสิ่งนี้เราพิจารณากัน เป็นพระนะ เราทำความสงบของใจ เรามาอยู่ป่าเพื่ออะไร เรามาอยู่ในความสงบวิเวกเพื่ออะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ไหน ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่ที่โคนต้นไม้

หลวงตาท่านบอกว่า “ป่ากับพระต้องอยู่คู่กัน ถ้าวันไหนที่ไม่มีป่า มันก็ไม่มีสนามฝึกพระ” เรามาอยู่ป่าอยู่เขากันนี่ก็เพราะความสงบสัจ เพราะมีความสงบสัจขึ้นมาเพื่อทำใจของเราให้สงบ ถ้าใจของเรามีความสงบขึ้นมาแล้วพอออกพิจารณา อสุภะคืออะไร อสุภะก็คือร่างกายของเรา ถ้าจิตของเรามีความสงบขึ้นมา มันเกิดนิมิต เกิดความเห็นในร่างกายของเราเพราะความเข้าใจผิดของใจ ใจมันเข้าใจผิด สักกายทิฐิมันเข้าใจว่าทุกอย่างเป็นอย่างของเรา ทุกอย่างเป็นของเรา มันเป็นอย่างเราโดยสมมุติ

ถ้าพูดกันตามข้อเท็จจริงนะ เราเกิดกันด้วยบุญ อริยทรัพย์ก็เกิดมาเป็นมนุษย์ เพราะเราสร้างบุญกุศลมา มันเกิดมาเป็นมนุษย์ แต่มันเป็นจริงตามสมมุติ สมมุติคืออายุขัยหนึ่ง เพราะอายุขัยนี้เกิดมาเราก็สร้างคุณงามความดี เราก็ศึกษาเล่าเรียนมาจนมีหน้าที่การงานมา จนแก่จนเฒ่าแล้วก็ตายไป นี่จริงตามสมมุติใจ

เพราะจริงตามสมมุติ เอาความสมมุตินี้มาศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้าโดยสมมุติบัญญัติ แล้วพอจิตมันสงบเข้ามา ถ้ามันเห็นอสุภะ นี่ซากศพของพระสมบัตินี้ยืนอยู่ที่นี้ แต่เวลาจิตสงบแล้วเราพยายามพิจารณาให้เห็นกาย เห็นอสุภะ เห็นตามความจริง เพื่อให้เห็นความจริง ให้จิตนี้มันได้ฝึกหัด

เวลาเราฝึกหัด โยมเห็นไหม โยมฝึกหัดด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยทาน บุญกุศลนี้เป็นการฝึกหัดของโยมให้เข้าสู่ประเพณีวัฒนธรรม ให้ได้ยึดสมบัติ ให้ได้เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมบัติ เทวดาสมบัติ พรหมสมบัติ ได้สมบัติสิ่งต่างๆ ขึ้นมา

แต่พระเรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะสิ้นสุดแห่งทุกข์ ถ้าสิ้นสุดแห่งทุกข์เราพัฒนาของเรา พอจิตสงบขึ้นมาพิจารณาอสุภะ พิจารณากาย แต่การพิจารณานั้น เห็นกายไม่ใช่เห็นกายทรัพย์สมบัติ เห็นกายของเราเพราะว่าเรายึดมันไว้ แม้แต่แก้ว แหวน เงิน ทอง เรายังยึดว่าเป็นของเราๆ แต่ถ้าตายไปแล้วเป็นสมบัติสาธารณะหมดเลย

เราก็นึกว่าร่างกายนี้เป็นของเรา จิตได้สำนึกว่าเป็นของเรา ก็เป็นจริงๆ ! แต่มันเป็นชั่วคราว มันเป็นโดยชีวิตหนึ่ง แต่ถ้าเราพิจารณาของเรา สติมันพิจารณานี้ มันปล่อยวางที่นี้ ถ้ามันปล่อยวางของมันได้ มันพิจารณาของมันได้ มันปล่อยวางของมันได้ มันเป็นความจริงขึ้นมา

พอเป็นความจริงขึ้นมาเห็นไหม คุณ เวลาคนออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาใหม่ๆ จะกลัวไปหมด กลัวผี กลัวสาว กลัวทุกอย่าง เป็นความกลัวใจ กลัวเพราะอะไร กลัวเพราะมันไม่รู้ แต่ถ้าพอมันพิจารณาเข้าไป มันรู้ของมัน มันจะไปกลัวอะไร เพราะอะไร เพราะความหลงผิด เพราะความไม่เข้าใจของจิตนี้มันถึงได้กลัว ถึงได้ตื่นเต้น

แต่พอมันรู้จริงขึ้นมา มันเห็นจริงของมันขึ้นมา เราได้มาด้วยผลของวิญญู เราได้มาเพราะการเกิดและการตาย สิ่งนี้มันมีอยู่แล้ว นรก สวรรค์ อเวจี โลกนี้มันมีของมันอยู่แล้ว พอมีอยู่แล้วนี่จิตมันสร้างบุญกุศลของมันขึ้นมา มันได้ชีวิตของมันขึ้นมา มันได้ผลของวิญญู มันได้ผลของความเกิดเป็นมนุษย์

จิตที่มันอยู่นี้ มนุษย์ที่มันอยู่นี้ เคยเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เป็นสัตว์ นรกอเวจี เป็นทุกอย่าง ตัวจิตนี้เป็นทุกอย่าง เราเคยเป็น เราเคยเป็น วาระหนึ่งเราเคยเป็น

มันถึงฝั่งมาที่จิตใจ สิ่งนี้มันฝั่งของมันมา พอฝั่งของมันมา มันเป็นผลของวิญญูที่เราทำ
คุณงามความดี มันให้วาระขึ้นมา เราเกิดเป็นมนุษย์

พอเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมภารนี้เป็นสถานะกลาง เพราะอะไร เพราะมนุษย์
สมภารนี้มันมีสิทธิทำได้ ทำชั่วก็ได้ แต่ถ้าเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เขาเป็น
ทิพย์สมบัติของเขา แต่เขาก็ทำชั่วของเขาเหมือนกัน แล้วนรกอเวจีมันเป็นผลของความ
ชั่วหมดเลย แต่เราเป็นมนุษย์นี้มันมีสมบัติกลาง สมบัติกลางหมายถึงว่าเรามีสิทธิทำคุณ
งามความดี

แล้ววาระของศาสนา ศาสนาพุทธนี้ ๕,๐๐๐ ปี นี่เป็นวาระเป็นบุญกุศลขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างมา ๔ อสงไขย พอ
ตรัสรู้เป็นศาสดา ท่านบอกว่า ในพระไตรปิฎกบอกว่า เราเป็นผู้ที่มีอายุขัยน้อยที่สุด
เพราะว่า ๘๐ ปี มันเป็นเพราะ ๘๐ ปี ถึงวาระกรรมวินัยไว้อีก ๕,๐๐๐ ปี แต่เวลาในพระศรี
อริยเมตไตรย พระต่างๆ อายุเขา ๘๐,๐๐๐ ปี พอ ๘๐,๐๐๐ ปี สิ่งต่างๆ มันเป็นอายุขัย คุณ
มันเป็นอายุขัยเพราะมันเป็นการสร้างสมของจิตนั้นมา

ฉะนั้นถ้าจิตนั้นมันสร้างสมมา มันมีจริตนิสัยของมันมา นี่มันจริงตามสมมุติใจ
เพราะอาศัยความจริงตามสมมุตินี้ แล้วมาพบพุทธศาสนา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา
โลก ! เขาหาสมบัติของโลก พระ ! หาสมบัติของพระด้วยคุณธรรมในหัวใจ พระหา
สมบัติของพระด้วยความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบไปแล้วได้ทิพย์สมบัติ มันเป็น
อริยทรัพย์ฯ จากภายใน ทรัพย์จากภายนอกเขาหากัน

เราดูลูกหลานเราเห็นไหม คนไหนมีปัญหา คนไหนฉลาดนี้เป็นสมบัติของเขา
เขามีเขาวีปัญญาเพราะเขาสร้างบุญกุศลของเขามา บางคนเราต้องการให้ลูกเราฉลาด
หมดเลย ทำไมมันหัวทึบนักล่ะ นั่นก็สมบัติของเขา วาระของเขา ฉะนั้นสิ่งนี้เป็นสมบัติ
ของโลก แล้วถ้าสมบัติของธรรมละ สมบัติของพระละ

พระอยู่ป่าอยู่เขา อุตส่าห์มาอยู่ป่าอยู่เขาก็เพื่อจะตัดแปลงตน ถ้าตัดแปลงตนขึ้นมา
เราจะได้สมบัติ นี่พระสมภารเขาได้ทำทุกๆ อย่างด้วยความสมบูรณ์ ด้วยบุญกุศลของเขา
เขาทำของเขา อย่าเสียใจ เราเห็นว่าเขาเสียไปแล้วเราอย่าเสียใจ มันเป็นบุญเป็นกรรม มัน
เป็นวาระของเขาที่เขาสร้างของเขามา แล้วเขาพยายามทำของเขา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เราเป็นคนชี้ทาง เราเป็นคนเบิกทาง” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ทรัพย์ตัวเองโดยชอบ มันเป็นทางที่ตัน มันเป็นทางที่คิดไม่ได้ จินตนาการไม่ได้ เราจินตนาการสวรรค์ได้ เราจินตนาการนรกได้ เราจินตนาการถึงทรัพย์สมบัติได้ แต่เราจะจินตนาการถึงสมบัติของพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ไม่ได้ ! ไม่มีใครจินตนาการได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงแต่บอกทางไว้ แล้วเราพยายามจะก้าวเดินตามกัน เราพยายามจะก้าวเดิน พยายามจะบากบั่น พยายามวิริยะอุตสาหะ โลก ! เขาทำงานของโลกเขาก็ปากกัดตีนถีบ เขาก็ต้องพยายามของเขา

พระ ! สมบัติของพระเห็นไหม พระก็ต้องปฏิบัติของพระ เข้าขึ้นมาบิณฑบาตมาเพื่อดำรงชีวิต.. ดำรงชีวิตไว้เพื่อพิจารณา เพื่อให้แก้ไขของมัน ฉะนั้นสิ่งที่จะเป็นอสุภะของพระที่จะรักษาได้นะ พระที่จะหาได้ มันจะเป็นสมบัติจริง

แต่สมบัติที่เราจะพิจารณาผ้า เราพิจารณาต่างๆ นั้นมันเป็นพระในธรรม ในตำราว่าพระเราไปเที่ยวป่าช้า ให้ขึ้นไปทางเหนือลม ให้พิจารณาเหนือลม เพราะกลิ่นมันไม่มาใช่ไหม ให้เพ่ง ให้ดูซากศพนั้นแล้วหลับตา ถ้าภาพนั้นติดตาให้กลับไปแล้วพิจารณาภาพติดตา.. ภาพติดตา แต่ถ้าไม่ไปถึงเที่ยวป่าช้า พยายามพิจารณาแล้วภาพนั้นติดตา ถ้าทางไกลนักให้เอาไม้ค้ำ เอาชิ้นส่วนของซากศพอันไหนที่พิจารณาแล้วเกิดคุณประโยชน์กับเราไปไว้ข้างๆ ที่อยู่ อย่าไปจับ เพราะการจับมันจะมีการคุ้นเคย มีความเคยชิน ถ้ามีความเคยชิน ความคุ้นเคยที่ไหน เป็นทางออกของกิเลสหมดเลย

ฉะนั้นแล้วให้พิจารณาเอา ให้เพ่ง ให้ดู มันจะเพ่ง จะดูได้ต่อเมื่อจิตสงบนะ ถ้าจิตเราไม่สงบมันจะไม่เกิดภาพ คำว่าเกิดภาพนี้เราก็บอกว่า “มันติดนิมิต ติดนิมิต” นี่มันไม่ใช่ปัญญา ปัญญาในวิปัสสนาญาณกับปัญญาในการศึกษา ปัญญาในการศึกษานี้เรียกว่าสุตมยปัญญา การศึกษาตามทฤษฎีทุกคนศึกษาได้ คู่มือ คนจบการศึกษามานี้ทำงานเป็นก็มีทำงานไม่เป็นก็มี

นี่ก็เหมือนกัน คนที่ทำงานไม่เป็น ศึกษาจบมาขนาดไหนก็แล้วแต่ ชีวิตเขาลุ่มๆ ดอน ๆ คนที่มีการศึกษาจบแล้วทำงานของเขาเป็นนี่ ชีวิตเขาประสบความสำเร็จ

จิตเวลามันพิจารณาของมัน เวลาพิจารณาที่มันเห็นตามความจริงของมัน นั่นคืองาน ! งานของใจ ใจที่มันวิวัฒนาการของมัน มีการกระทำของมัน มันต้องมีการทำงานของมัน จิตมันจะพัฒนาของมันขึ้นไป ฉะนั้นพระเรานี้จะรู้ว่าคนไหนมีวิฤทธิภาวะสูงหรือต่ำอย่างไร ความสูงต่ำอย่างไรเพราะมันผ่านงานมามากน้อยแค่ไหน

ถ้ามันผ่านงานมามากหรือน้อย กายนอก กายใน กายในกาย เขาบอกว่า เดียวนี้มันเป็นโหวด อันนั้นไม่มีอยู่จริง กายก็คือกาย ทำไมไม่มีกายนอก กายใน จิตที่หยาบละเอียดมันแตกต่างกัน จิตที่หยาบๆ ก็เห็นแต่เรื่องของหยาบๆ จิตที่ละเอียดเข้าไปมันถึงจะพบชั้นเข้าไปถึงละเอียด ทำไมกิเลสมันมีหลายๆ ชั้นละ ทำไมกิเลสมันมีหยาบและมีละเอียดละ ถ้ากิเลสมันมีหยาบมีละเอียด ถี่นี้ไง ถ้าจิตมันละเอียดเข้าไปมันก็ไปแก้กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจของมันไง ถ้ากิเลสอย่างหยาบมันก็แก้แต่เรื่องหยาบๆ ใจ

ฉะนั้น ปัญญาที่เกิดขึ้นจากวิปัสสนาญาณ กับปัญญาที่เกิดขึ้นจากการศึกษาแตกต่างกัน ! แตกต่างกันด้วยวิฤทธิภาวะของจิต ถ้าจิตมีความสงบ มันมีการกระทำของมันนี้การศึกษาใครก็ศึกษา การจำใครก็จำได้ จำแล้วก็ลืม ลืมแล้วก็จำ พยายามทบทวน ทบทวน

แต่ถ้ามันเป็นอริยสัจ ! มันไม่มีการทบทวน ! เวลาพิจารณาไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ เห็นไหม เวลากิเลสมันขาด ดั่งแขนขาด ! กิเลสมันขาดไปแล้วนี้ คนเป็นไข้ คนเป็นหนึ่หายจากหนึ่ไปแล้วจะไปเป็นหนึ่อีกไหม แต่คนเป็นหนึ่บอกว่า คอยผัดผ่อนเขาไป ผัดผ่อนเขาไป คนเป็นหนึ่ถ้าผัดผ่อนหนึ่ไป เขาก็ผ่อนผันให้บอกว่าให้พ้นจากหนึ่ มันเป็นไปได้ ! แต่คนเป็นหนึ่ต้องใช้หนึ่เขา แล้วการใช้หนึ่เขาเอาอะไรไปใช้

การฝึกปัญญาวิปัสสนาญาณ ถ้าเกิดปัญญาขึ้นมาเป็นปัญญาของเรา ปัญญาที่เราจะไปใช้หนึ่เขา ปัญญาในการศึกษามานี้เป็นปัญญาผ่อนผัน ปัญญาารู้แล้วก็ผ่อนผันไปว่า มันก็ผ่อนผันกันไป มันก็เท่านั้น !

ฉะนั้นเรามาประพฤติปฏิบัติกัน ฉะนั้นพระกรรมฐานเห็นไหม โยมจะดูแปลกๆ ไปนิดหนึ่งว่ามันทำไมเหมือนกับถือศีล.. ไม่ใช่ถือศีล เพราะสิ่งนั้นมันเป็นร่อง มันเป็นความรู้ความเห็นที่สังคมเขาทำกัน ประเพณีวัฒนธรรมมันไม่ใช่ธรรม สิ่งที่ไม่ใช่ธรรมนะ เราต้องการหาความจริงกัน

ฉะนั้นเวลาหาความจริงนี้ เราต้องให้โอกาส คนเราประพฤติปฏิบัติ ทำงานนี้มัน ต้องมีการผิดพลาดเป็นธรรมดา ครูบาอาจารย์ที่เป็นครูบาอาจารย์นี้ละ เวลาถูกศิษย์ลูกหา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาจิตมันไปรู้ไปเห็นสิ่งต่างๆ นี่มันจะมีความผิดเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้นครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์ ท่านจะคอยประคอง คอยบอก คอยแนะ คอยชี้

คุณ ลูกของเราแต่ละคน เราฝึกมานี้มันคือขนาดไหน มันต่อต้านขนาดไหน จิต ของเรานะ เราไปรู้ไปเห็นเองนะ แล้วอาจารย์บอกว่าผิดนี้ เราเชื่อไหม เราไม่เชื่อเพราะ อะไร เพราะเรารู้เราเห็นเอง แต่ความเห็นนั้นเห็นจริงไหม จริง ! แต่ความเห็นนั้นมันไม่ จริง ! มันไม่จริงเพราะจิตมันสงบไม่พอ ความเป็นไปที่มันยังไม่พอนี้เราต้องพัฒนา ต้อง ฝึกฝนบ่อยๆ ทำกันบ่อยๆ ขึ้นมา นี่พูดถึงพระนะ

พระเรามาอยู่ป่าเพราะเหตุนี้ อยู่ป่าเพื่อรื้อกันมา เพราะบวชแล้ว บวชพระขึ้นมา นี้ พระนี้บวชเหมือนกัน บวชโดยอุปัชฌาย์อาจารย์เหมือนกัน เวลาบอกอนุสาสน์ต่างๆ ก็ เหมือนกัน เพียงแต่เราจะเลือกใจ

ถ้าจิตใจยังเข้มแข็ง อย่างเช่น พระสมบัติเห็นไหม เขาอยู่ของเขานิ่งๆ คนที่อยู่นิ่งๆ ได้แสดงว่าจิตใจเขานิ่ง แต่ถ้าจิตใจเราไม่นิ่งเราก็ต้องคืนรนเป็นธรรมดา จิตใจเราร้อนมัน แสดงอาการเราร้อนออกมา จิตใจที่สงบเย็นมันจะแสดงความสงบเย็นออกมา สิ่งต่างๆ มันแสดงออกมาโดยข้อเท็จจริง ภาษากายไม่ใช่ภาษาคำพูด

ภาษาคำพูดนะ ถิ่นนะ ๒ แฉก มันปลิ้น มันพลิกได้ตลอดเวลา แต่ภาษากายมัน แสดงออกของมันโดยจิตได้สำนึก นี่คือภาษากาย ความจริงที่มันแสดงออกมาจากจิตตาม ความเป็นจริง ฉะนั้นสิ่งที่เขามีความสุขของเขา เขามีความร่มเย็นของเขา มันเป็นสุดยอด ความปรารถนาของเราใช่ไหม

เราเกิดมาทั้งชีวิตนี้ เราก็ต้องการบุญกุศล ต้องการคุณงามความดี แล้วพระสมบัติ ได้ทำทุกอย่างที่เราปรารถนาหมดเลย เขาพยายามทำอย่างที่เราต้องการหมดเลย ทุกคน เห็นไหม เราทำสิ่งใดขึ้นมา ก็เพื่อเราต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ในทั้งทรัพย์สิน สมบัติทางโลกและทรัพย์สมบัติทางธรรม

พระสมบัตติเขาก็ได้ทำของเขามาแล้ว เขาก็ผ่านโลกของเขามาแล้ว แล้วเขาก็บวชมาเพื่อมาประพฤติปฏิบัติ แต่วันนี้เป็นวันที่เราจะได้มาปนกิจศพของเขา ซากศพที่เขาเอาไว้นี้ เราจะได้เป็นประโยชน์มากหรือน้อยแค่ไหน มันเตือนสติเราได้เห็นไหม

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเพณีวัฒนธรรมก็ย้อนกลับมาสอนพวกเรานั้นละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสุดยอด.. สุดยอด.. ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกอย่างที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธเรา ก็กลับมาสอนพวกเรานี้แหละ

แต่เราบอกว่า เราทำบุญกุศลแล้วเราก็ได้บุญหนุน ออกไปข้างนอกหมดเลย จะได้ออย่างนั้น จะได้ออย่างนั้น แล้วถ้าไม่ได้ทำก็ทุกข์ใจนะ อูย... ทุกข์ใจนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนกลับมาที่ใจเรา สอนกลับมาให้เราเป็นคนที่มีมั่นคงแข็งแรง ให้จิตใจเรามั่นคง ถ้าจิตใจเรามั่นคง ดูทางโลกสิ ที่ไหนมีเฮก็ไปที่นั่น เขาเฮที่ไหนก็ไปที่นั่น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตนขึ้นมา มันจะเกิดสันติภูมิโก มันจะเกิดปัจจัยตั้ง สันติภูมิโกที่ตรัสรู้ธรรม บรรลุธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าบอกพระอานนทไวัณะ “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย” สมควรแก่ธรรมคือสมควรแก่ธรรม ในการปฏิบัติธรรมสมาธิธรรม ! ปัญญาธรรม ! โลกุตตรธรรม ! ที่มันจะเกิดขึ้นมาจริง ด้วยการพากเพียร ด้วยการวิริยะ ด้วยความอดสาเห

ชีวิตของคน โยมก็เห็นใช่ไหม ทุกคนก็เลือกได้ พระก็เลือกได้ พระจะใช้ชีวิตสุขสบายแค่ไหนก็ได้ พระเลือกได้ ! ทำไมพระเลือกมาอยู่ป่า ทำไมพระเลือกมาทุกข์ๆ ยากๆ เพราะกิเลสมันต้องการสบายใช่ไหม เพราะมันคั่นรในหัวใจใช่ไหม เราต้องควบคุมเรา ต้องดูแล เราต้องรักษา เรารักษามันนี้เพราะเห็นแก่ตัวนี้แหละ รักษาขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับตัวนี้แหละ

แต่ ! แต่ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาแล้ว มันเป็นจริงขึ้นมา เพราะทุกคนต้องรักตัวมากที่สุด ต้องเอาตัวเองให้ได้ก่อน ถ้าตัวเองได้แล้วเห็นไหม จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง

ใจดวงหนึ่งหมายความว่า ! ความรู้สึกนึกคิด ความทุกข์ความยาก ความสุขความสบายที่จิตมันได้สัมผัสมา มันรู้ของมันหมด จากใจดวงนั้น มีประสบการณ์ของใจดวงนั้นก็สอนใจดวงอื่นๆ ต่อไป ใจดวงอื่นก็อาศัยสิ่งนี้เป็นผู้ชี้แนะไป เห็นไหม

การกระทำนี้ พระกรรมฐานจะเคารพครูบาอาจารย์มาก ถ้าครูบาอาจารย์นั้นเป็นที่สนิทพอใจ ถ้าไม่เป็นที่สนิทพอใจ เราก็รู้คงต่อไป เพื่อหาครูบาอาจารย์ที่ถูกต้อง

คำว่าจิตนะ บางคนชอบนุ่มนวลอ่อนหวาน บางคนชอบถึงเหตุถึงผล ถึงพริกถึงขิง อันนี้อยู่ที่จิตนิสัย ครูบาอาจารย์ของเรามีมาตั้งแต่สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านรื้อค้นมา แล้วครูบาอาจารย์ของเราก็ประพฤติกปฏิบัติขึ้นมาในหัวใจ

เรารู้จริงเห็นจริงในหัวใจของเรา เช่น ผัน เช่น มีอะไรในใจแล้วไปถามท่าน ถ้าท่านไม่รู้ ท่านตอบไม่ได้แสดงว่าท่านไม่เคยรู้อย่างนี้เลยหรือ เห็นไหม นี่เราตรวจสอบกันเอง เราเคารพบูชากันเอง ด้วยความจริงในหัวใจของครูบาอาจารย์เรา เราถึงเคารพครูบาอาจารย์

ฉะนั้นความเคารพครูบาอาจารย์เห็นไหม ขอนิสัย แล้วพยายามประพฤติกปฏิบัติให้ครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ คอยแนะ คอยบอก อันนี้เราทำกันมาในสังคมตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านรื้อค้นขึ้นมา แล้ววางเป็นธรรมเนียมไว้ เราพยายามปฏิบัติบูชากัน ถ้าปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติบูชาครูบาอาจารย์ผลของมันคือใจเรามันเป็นหมดละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงฉลาดมาก สอนให้เราชาวพุทธเสียสละ เข้าขึ้นมาให้จิตใจนึกถึงพระ ทำบุญต่อกับพระ เพื่อเห็นไหม เราทำบุญต่อกับพระ เราทำบุญ ถ้าเราไม่ได้ทำบุญต่อกับพระ หรือเข้านั้นเราไม่ได้ทำบุญ เราไม่มีสิ่งใดเป็นธรรมเพื่ออาหารของใจเลย มันก็เร่าร้อน มันก็ไม่มีที่พึ่ง

จริงๆ นะ เราทำบุญขึ้นมา หรือเราเสียสละขึ้นมานี้เพื่อให้จิตใจมันมั่นคง ถ้ามันจะตายแบบพระสมบัติไป ก็คิดว่าเราก็มีส่วน เราก็ได้เสียสละ เราก็ทำไว้ในพุทธศาสนา เพราะศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา เป็นศาสนาของเรา

ศาสนาเห็นใหม่ โลก ! เขามีวัตถุเป็นที่พึ่งอาศัย ศาสนา ! มีคุณงามความดีเป็นที่พึ่งอาศัย ถ้ามันมีหลักใจมันพออยู่ได้ใจ เราก็ทุกข์ๆ ยากๆ นี่แหละ แต่ใจเรามันก็ยังอุ่นใจ มี ! มีที่พึ่งที่อาศัย มีที่เกาะที่ยึด ถ้าจิตใจมันไม่มีที่เกาะที่ยึดเลยมันก็เร่าร้อนยิ่งกว่านี้ เราร้อนไป

เขาบอกว่าทำบุญกับพระแล้วได้บุญมากๆ พุทธศาสนาทำบุญกันมาทั้งประเทศเลย ทำไมประเทศไทยเป็นอย่างนี้ มันเป็นวาระนะ คำว่าวาระนี้ คนเกิดมามันมีบุญกุศลแตกต่างกันไป เขาเรียกสภาคกรรม สังคมบางสังคมเราจะชื่นชม เราจะเข้าใจกันดี บางสังคมจะมีความขัดแย้งต่างๆ

ลูกเราเกิดมาแต่ละคน แต่ละความคิดมันก็ไม่เหมือนกัน ถ้าเกิดมาร่วมกัน สิ่งที่เกิดมาร่วมกันมันมีแต่คุณงามความดี ในมงคลชีวิต ๓๘ ประการ อเสวนา จ พาลานํ ไม่คบคนพาล ให้คบบัณฑิต นี่คบคนพาลนอก คนพาลใน ให้เกิดในประเทศอันสมควร

นี่ไง เกิดในประเทศอันสมควร ถ้าเราไปเกิดในประเทศ อย่างเช่น แอฟริกา ไปเกิดในประเทศที่ทุรกันดารเราก็ทุกข์ แต่เราเกิดในประเทศไทยเราก็ว่าทุกข์ ทุกข์เพราะอะไร เพราะทุกข์จนชินชาไง แต่เรามองไปถึงประเทศที่เขาทุกข์กว่าเรานะ นี่เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศไหน เกิดในประเทศอันสมควร เกิดกับพ่อแม่ไหน

ถ้าพ่อแม่เป็นสัมมาทิฐิ พ่อแม่เป็นแดนเกิด พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกนะ ลูกๆ ที่นั่งอยู่ที่นี่นะ พ่อแม่ที่บ้านเป็นพระอรหันต์ของเรา เพราะพ่อแม่ให้ชีวิตเรามา เพราะเราได้ชีวิตนี้มา เราถึงมาทำคุณงามความดีได้ เราถึงมาประพฤติปฏิบัติได้ แล้วถ้าปฏิบัติขึ้นมาแล้วนี่ พระอรหันต์ในหัวใจนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ถ้าเป็นพระอรหันต์ในหัวใจคือเป็นพระอรหันต์ของสาธารณะ คือเป็นพระอรหันต์โดยข้อเท็จจริง โดยคุณสมบัตติ แต่พระอรหันต์ของลูกเป็นบุญคุณ โดยบุญโดยคุณนี้เป็นพระอรหันต์ของเรา นี่ไง เกิดในประเทศอันสมควร แล้วเราเกิดมาในประเทศอันสมควรนี้ มันจะทุกข์จะยากขนาดไหน นี่พุทธศาสนามันต้องเจริญรุ่งเรือง มันเจริญรุ่งเรืองอยู่แล้วในมุมมอง ในการให้ค่ากับสังคมโลก

สังคโลกเขามีความทุกข์ร้อนมากกว่านี้ะ ที่บอกว่าประเทศนั้นเจริญ ประเทศนี้
เจริญ วัตถุเจริญนี้ะ คนเรานี้จิตใจเราร้อน มันเจริญขนาดไหนเราก็ทุกข์นะ แต่ของเรา
นะ อยู่กระต๊อบห้องหอ จะอยู่ที่ไหนนะ แต่หัวใจมันสละ มันเจือจางกัน สังคมร่มเย็น
เป็นสุขนะ !

ถ้าสังคมร่มเย็นเป็นสุข เราเกิดในประเทศอันสมควร ฉะนั้นความว่าเจริญหรือ
เสื่อม เสื่อมหรือเจริญขนาดไหน โลกขนาดไหน เราเสียสละของเรา เราทำบุญกุศลของ
เรา เราหาที่พึ่งของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ เอวัง